

EMILY BRONTË

ΑΝΕΜΟΔΑΡΜΕΝΑ ΥΨΗ

μετάφραση
Ουρανία Τουτουντζή

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ELXIS

Σημείωμα της μεταφράστριας

Από τον καιρό της πρώτης του έκδοσης, τον Δεκέμβριο του 1847, το αριστουργηματικό μυθιστόρημα της Έμιλι Μπροντέ *Ανεμοδαρμένα Ύψη* αντιμετωπίστηκε με αμηχανία τόσο από τους κριτικούς, όσο και από το αναγνωστικό κοινό. Περισσότερο διορατικό και ειλικρινές από τους κριτικούς, το αναγνωστικό κοινό αγκάλιασε πιο γρήγορα το μυθιστόρημα, μια ιστορία που αγαπήθηκε όσο λίγες στην παγκόσμια ιστορία της λογοτεχνίας. Οι κριτικοί, από την πλευρά τους, χρειάστηκαν τον χρόνο τους. Η αμηχανία όμως δεν έπαψε ποτέ να συνοδεύει τις όποιες άλλες ψυχικές καταστάσεις (θαυμασμό, συγκίνηση ή δυσφορία και πολλά συναισθήματα ακόμη) γεννά η αφήγηση τούτης της ιστορίας. Αυτή η αμηχανία έχει να κάνει με την ίδια την ουσία του μυθιστορήματος, με άλλα λόγια, με το «είναι» του. Επειδή κανείς δεν μπορούσε –και δεν μπορεί– να πει με βεβαιότητα τι είναι αυτό το ανάγνωσμα.

Είπαν πως είναι σαν αρχαία τραγωδία – αλλά δεν είναι· είναι περισσότερο ρομαντικό παρά κλασικό, με την αυστηρή έννοια του όρου, χωρίς όμως να μπορεί να χαρακτηριστεί ακριβώς ρομαντικό μυθιστόρημα.

Είπαν πως είναι σαν σαιξπηρικό δράμα – αλλά δεν είναι,

καθώς έχει μια άλλη, δική του, κρυφή και ανοίκεια μουσικότητα.

Μοιάζει όμως με έμμετρο ποίημα υπό τον μανδύα πεζού κειμένου και από αυτή τη σκοπιά έχουν δίκιο οι μελετητές εκείνοι που επιμένουν να το κατατάσσουν στον ποιητικό λόγο. Η ιστορία αυτή είναι περισσότερο σαν μια μπαλάντα, όπως εκείνες που τραγουδούν συχνά οι ηρωίδες της, με πρώτη τη Νέλι Ντιν, την ίδια της την αφηγήτρια. Και τούτη η μπαλάντα τραγουδά τα πάθη και τον έρωτα της Κάθι και του Χίθκλιφ. Αυτή είναι, τουλάχιστον, η αρχική εντύπωση που σχηματίζουμε.

Η Κάθριν Έρνσο ήταν μόλις έξι χρονών και ο αδελφός της, ο Χίντλεϊ, δεκατεσσάρων, όταν ο πατέρας της, επιστρέφοντας από ένα ταξίδι, έφερε στο σπίτι τους –τα Ανεμοδαρμένα Ύψη– ένα μικρό αγόρι που περιμάζεψε από τους δρόμους του Λίβερπουλ. Κανείς δεν ήξερε και κανείς δεν έμαθε ποτέ ποιοι ήταν οι γονείς του παιδιού αυτού, ποιο το οικογενειακό του όνομα ή η καταγωγή του και πώς βρέθηκε παντέρημο στους δρόμους. Οι Έρνσο του έδωσαν το όνομα Χίθκλιφ –όνομα ενός άλλου παιδιού τους που είχε πεθάνει– κι έκτοτε αυτό στάθηκε όνομα κι επώνυμο για το αγόρι. Ενώ όμως ο Χίντλεϊ δεν συμπάθησε ποτέ τον Χίθκλιφ, φαίνεται πως ένα είδος εκλεκτικής συγγένειας συνέδεσε αμέσως τον τελευταίο με την Κάθι. Τα δυο παιδιά εξορμούν μαζί στους χερσότοπους της αγγλικής υπαίθρου, κατρακυλούν σε λοφοπλαγιές και κυλιούνται μέσα στα ρείκια, σκαρφαλώνουν βράχους απόκρημνους, περιφρονούν νουθεσίες και κατηχήσεις και μερικά βράδια στο τοπικό κοιμητήριο προκαλούν τα φαντάσματα να βγουν από τους τάφους τους.

Για το δέσιμό τους μιλούν οι ίδιοι, έτσι το θέλει η συγγραφέας. Λέει η Κάθριν: «...η αγάπη μου για τον Χίθκλιφ είναι σαν τους αιώνιους βράχους από κάτω· πηγή ελάχιστης μόνο φανερής χαράς, όμως αναγκαία και σταθερή. Νέλι, είμαι ο Χίθκλιφ!»

Κι αυτό το δέσιμο είναι ίσως η πρώτη αιτία που τα *Ανεμοδαρμένα Ύψη* προκάλεσαν τόση αμηχανία κατά την πρώτη τους

έκδοση· διότι εδώ κάτι μας διαφεύγει εξ αρχής. Το δέσιμο αυτό είναι πρωταρχικό, πρωτόγονο θα λέγαμε, βαθύ και πηγαίο, και η φύση του υπερβαίνει τόσο τον αδελφικό όσο και τον ερωτικό δεσμό.

Δεν μπορούμε ποτέ να φανταστούμε την Κάθι και τον Χίθκλιφ ως αδέρφια.

Ούτε μπορούμε ποτέ να φανταστούμε την Κάθι και τον Χίθκλιφ παντρεμένους.

Το πρώτο μεγάλο πρόβλημα για τον αναγνώστη ή τον ακροατή της ιστορίας είναι η σχέση των δύο αυτών παιδιών, η οποία, κατά την πρώτη έκδοση του βιβλίου, στα μάτια κάποιων κριτικών φάνηκε να μην έχει νόημα. Το μυστικό όμως που κάνει καθηλωτική την ιστορία δεν είναι η απουσία νοήματος, αλλά το διαρκώς διαφεύγον νόημα.

Η φύση του δεσμού ανάμεσα στην Κάθι και στον Χίθκλιφ ταυτίζεται με την ίδια τη φύση των δύο παιδιών. Ψυχές ανεμοδαρμένες, ατίθασες, γεννημένες για τις απόκρημνες περιοχές τού είναι κι όχι για τις ήσυχες κοιλάδες του.

Κι η ιστορία τους –η ιστορία των δυο τους– αν δεν ιδωθεί ως αιώνιο παρόν είναι εξαιρετικά σύντομη. Βαριά κι αβάσταχτη η μετάβαση από την παιδική ηλικία στην ωριμότητα, ακόμη περισσότερο όταν διέπεται από δυνάμεις καταστροφής, όπως στην περίπτωση της Κάθι και του Χίθκλιφ. Η καταστροφή τους είναι σε έναν βαθμό αυτοκαταστροφή, διότι εκείνοι που είναι φτιαγμένοι από θύελλα σε θύελλες πάντοτε θα ανήκουν.

Μια θύελλα στάθηκε ο δεσμός που τους ένωσε, θύελλα η ζωή τους, θύελλα κι ο θάνατός τους. Η αναπόφευκτη δράση ανεξέλεγκτων δυνάμεων –ποιος μπόρεσε ποτέ να τιθασεύσει θύελλες!– οδήγησε στον χωρισμό τους, αν και όχι και στη ρήξη του δεσμού που τους ένωνε.

Στον δρόμο των δύο αυτών παιδιών που αρνούνται την ένταξη στον ενήλικο κόσμο ή και στον πολιτισμένο κόσμο εν γένει, θέλησε

η μοίρα να μπουν δύο άλλοι νέοι: τα αδέρφια Λίντον, παιδιά του δικαστή! Στον δρόμο τους μπαίνει, με άλλα λόγια, ο νόμος. Λες και θα μπορούσε ποτέ ο νόμος να ορίσει την καταγιγίδα, να αναμετρηθεί με τον γκρεμό, να βυθομετρήσει την ύπαρξη.

Η φιλία –ήδη στα δώδεκά της χρόνια– και στη συνέχεια ο γάμος της Κάθριν Έρνσο με τον Έντγκαρ Λίντον –που μεγαλώνοντας έγινε δικαστής στη θέση του πατέρα του– αποτελεί ένα παράδοξο και κάτι με το οποίο ούτε ο πιο συντηρητικός αναγνώστης δεν θα μπορούσε ποτέ να συμφιλιωθεί. Μέσα σε αυτή την ένωση και μέσα από αυτή την ένωση η Κάθι ασφυκτιά, αδυνατεί να ζήσει.

Μιλά και πάλι η Κάθι:

«Σκέψου, Νέλι, στα δώδεκά μου χρόνια με άρπαξαν ξαφνικά από τα Ανεμοδαρμένα Ύψη και τους λόφους και με απέκοψαν από τους πρώτους μου δεσμούς κι από τον Χίθκλιφ, που ήταν τότε όλη μου η ζωή, για να με μεταμορφώσουν από τη μια στιγμή στην άλλη σε κυρία Λίντον, οικοδέσποινα του Θράσκρος Γκρέντζ και σύζυγο κάποιου που μου ήταν παντελώς ξένος· κι αυτό ισοδυναμούσε με ξερίζωμα και με εξορία από οτιδήποτε ήταν ως τότε ο κόσμος μου. Μπορείς να πάρεις, λοιπόν, μια ιδέα της αβύσσου στην οποία με έριξαν!»

Ή, αλλιώς, κάψιμο μαγισσών μέσω του γάμου. Διότι δεν θα ήταν υπερβολή αν λέγαμε πως πρόκειται, εδώ, για ένα καλυμμένο κυνήγι μαγισσών. Και φυσικά με αυτό το κυνήγι καταπιάνεται –ποιος άλλος;– ο νόμος. Η μόνη διαφορά –αλλά μονάχα επιφανειακή, όπως αποδεικνύεται– από τις διώξεις μαγισσών όπως τις γνωρίζουμε είναι πως ο Λίντον, στην απονενοημένη του προσπάθεια να κάνει τη μάγισσα –την ανοίκεια ετερότητα– να εισέλθει στον πολιτισμό και στην κανονικότητα, αντί να την πνίξει ή να την κάψει όπως έχει διδαχτεί πως πρέπει να κάνει, την παντρεύεται οδηγώντας τη με μαθηματική ακρίβεια στη συντριβή της. Αυτό ακριβώς στάθηκε για την Κάθριν Έρνσο ο γάμος της

με τον Έντγκαρ – τον «νόμο». Ήταν μια προσπάθεια τιθάσευσης της άγριας φύσης της, η οποία την οδήγησε στη δική της αδηφάγο πυρά, την πυρά που την ανάλωσε ολοκληρωτικά.

Θέλησαν να τη βάλουν στον παράδεισο και τη συνέτριψαν, διότι, όπως είχε μόνη της πει όταν διηγούνταν ένα όνειρό της, «δεν ένιωθα να ανήκω στον παράδεισο, ο παράδεισος ήταν σαν τόπος εξορίας για μένα».

Και για τον γάμο της με τον Έντγκαρ Λίντον θα πει: «Όσους λόγους έχω να είμαι στον παράδεισο, άλλους τόσους έχω και να παντρευτώ τον Έντγκαρ Λίντον...»

Από την άλλη πλευρά, ο γάμος του Χίθκλιφ με την Ιζαμπέλα Λίντον, την αδελφή του δικαστή, γάμος στον οποίο ο πρώτος οδηγείται από τον πόθο του για εκδίκηση και μόνο, δεν διαρκεί παρά ελάχιστα, δίνει όμως έναν καρπό, τον Λίντον τον νεότερο, το πρόσωπο το οποίο ενσαρκώνει στο έπακρο όλα τα αρνητικά χαρακτηριστικά –δειλία, σκληρότητα, μικροφυχία– που διακρίνουμε κάποιες φορές στους Λίντον.

Μπορεί ο Χίθκλιφ να παντρεύτηκε μόνο από λαχτάρα για εκδίκηση, όμως το δικό του μίσος είναι πηγαίο, αληθινό, έχει κάτι το αγνό· αν αναζητά κανείς την πραγματική κακία, την πραγματική βία στην ιστορία αυτή, θα πρέπει να στραφεί στον Λίντον τον νεότερο ή στον θρησκόληπτο Τζόζεφ, που αγαπά να κάνει κατήχηση –η ίδια η Έμιλι, ας μην ξεχνάμε, είχε αρνηθεί να διδάξει στο κατηχητικό– και «σκαλίζει τις Γραφές, κρατώντας τις επαγγελίες για τον εαυτό του και ρίχνοντας τις κατάρρες και τις καταδίκες σε όλους τους άλλους» – κι ίσως ακόμη στην Ιζαμπέλα Λίντον, για την οποία ο Χίθκλιφ θα πει: «Καμία ωμότητα δεν της προκάλεσε πραγματική αποστροφή· νομίζω, μάλιστα, πως διακρίνω μέσα της έναν έμφυτο θαυμασμό για την ωμότητα, αρκεί μονάχα να μην κινδυνεύει από αυτή ο πολύτιμος εαυτούλης της!»

Για τον Χίθκλιφ πάλι, σχεδόν όλοι όσοι τον γνώριζαν έλεγαν πως ήταν διαβολικός, ακόμη και πως ήταν στοιχειό, τελώνιο, ο

ίδιος ο διάβολος· αν όμως αυτό ισχύει, τότε δεν μπορεί παρά να ήταν ο διάβολος με τον τρόπο που τον είδε ο Γκαίτε στον *Φάουστ*, ως μέρος εκείνης τα δύναμης που, ενώ θέλει συνεχώς να κάνει το κακό, πάντα κάνει το καλό. Έτσι κι ο Χίθκλιφ αναλογίζεται, λίγο πριν από το τέλος, πως όλα του τα σχέδια εκδίκησης κατέληξαν να έχουν θετικό αποτέλεσμα για τους απογόνους των εχθρών του, στα πρόσωπα των οποίων σκόπευε να εκδικηθεί τους ίδιους τους εχθρούς του: «τώρα, θα ήταν η κατάλληλη στιγμή να εκδικηθώ [...] Ποιο το όφελος, όμως; Δεν βλέπω νόημα στο να τους πλήξω, δεν έχω διάθεση ούτε καν να σηκώσω το χέρι μου! Κι έτσι, μοιάζει λες και όλο αυτό το διάστημα κοπίαζα για να επιδείξω μια αρετή μεγαλοψυχίας. Φυσικά, δεν πρόκειται για κάτι τέτοιο· απλώς απώλεσα ακόμη και την ικανότητα να απολαμβάνω τον όλεθρό τους...»

Άραγε, αν δεν είχαν βρεθεί ποτέ οι Λίντον στον δρόμο τους, θα είχαν ζήσει ευτυχισμένοι ο Χίθκλιφ και η Κάθι; Η μπαλάντα που αφηγείται την ιστορία τους, η μπαλάντα που έχει ως θέμα της τις «μαγεμένες ψυχές του χερσότοπου και τα παιδιά του δικαστή», δεν θα μας τη δώσει την απάντηση αυτή. Σαν θύελλα, το διαφεύγον νόημά της παρασύρει και την απάντηση.

Παρ' όλα αυτά, η Κάθι και ο Χίθκλιφ ίσως να μην είναι οι αληθινοί πρωταγωνιστές – ή, έστω, οι μόνοι πρωταγωνιστές της μπαλάντας αυτής.

Ποιος είναι, τότε;

Αφηγήτρια της ιστορίας είναι η Νέλι Ντιν, παραμύθια της Κάθριν Έρνσο και αργότερα και της Κάθριν Λίντον, θυγατέρας της πρώτης· ακροατής της ο κύριος Λόκγουντ, που έρχεται ως ενοικιαστής του Θράσικρος Γκρέιντζ, του αρχοντικού των Λίντον, μετά τον θάνατο του Έντγκαρ. Ο Λόκγουντ μεταφέρει με τη σειρά του στον αναγνώστη την αφήγηση-μπαλάντα της Νέλι Ντιν. Η τελευταία δείχνει συχνά να συμπάσχει με τα πρόσωπα των οποίων τις ζωές γνωρίζει να εξιστορεί με ζωντάνια απaráμιλλη. Την ίδια όμως

στιγμή που παρουσιάζεται στα μάτια μας ως μητρική φιγούρα έτοιμη να συμπαρασταθεί σχεδόν σε όλους, νιώθουμε ότι κάτι δεν πάει καλά με αυτή την ιδέα, ότι ενδεχομένως τα πράγματα να μην είναι ακριβώς έτσι. Λιγότερο με αυτά που λέει και περισσότερο με αυτά που γνωρίζει αλλά δεν λέει, η Νέλι Ντιν φαίνεται συχνά να διαδραματίζει έναν ρόλο διαφορούμενο που μόνο ο Χίθκλιφ –ίσως και η Κάθριν– αντιλαμβάνονται κάποιες στιγμές. Εμείς, οι αναγνώστες, τη βλέπουμε κάποτε να παρακολουθεί την αλληλουχία των γεγονότων που οδηγούν στον όλεθρο δίχως να παρεμβαίνει για να τη διακόψει, ακόμη κι όταν όλα δείχνουν πως θα μπορούσε. Παραμένει σε μια διαφορούμενη σχέση εγγύτητας-απόστασης με τα πρόσωπα της ιστορίας. Στην πραγματικότητα, αν υπάρχει ένα άτομο που η Νέλι υπερασπίστηκε χωρίς η στάση της να είναι αμφιλεγόμενη, αυτός είναι ο Έρτον Έρνσο, ο γιος του Χίντλεϊ Έρνσο και το πρώτο παιδί που της εμπιστεύτηκαν να φροντίσει σαν να ήταν δικό της. Αλλά η στάση της απέναντι σε όλους τους άλλους μας αφήνει διαρκώς διστακτικούς κι αναποφάσιτους

Σε κάθε περίπτωση, με θαυμαστή επιδεξιότητα η Μπροντέ αφήνει ανοιχτό το θέμα της Νέλι. Η ζωή της Νέλι –της Έλεν Ντιν, όπως είναι το πλήρες όνομά της– δεν εμπλέκεται απλώς, αλλά ταυτίζεται με τις ζωές των οικογενειών τις οποίες υπηρετεί, ενώ συγχρόνως η ίδια παραμένει να τους κοιτά απόμακρη, αφηγήτρια, θεατής και τροβαδούρος. Σπαράζεται κι η ίδια από τα αντιφατικά της συναισθήματα, ενώ το εντυπωσιακότερο είναι πως δεν προσπαθεί παρά ελάχιστα να κρύψει από τον ακροατή της την αμφίσημη στάση της. Μόνη της λέει: «Κάθισα κι εγώ σε μια κουνιστή καρέκλα κι όσο λικνιζόμουν μπρος πίσω αναλογιζόμουν όλες τις φορές που είχα φανεί αμελής στα καθήκοντά μου· και μόλις εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησα πως από τη δική μου αμέλεια προήλθαν όλες οι συμφορές που έπληξαν τα αφεντικά μου. Γνωρίζω τώρα πως αυτό δεν ήταν αλήθεια...»

Στην πραγματικότητα, η Νέλι Ντιν είναι μια φάρσα, μια

αντίφαση τραβηγμένη στα έσχατα όριά της, ό,τι ακριβώς απαιτείται δηλαδή για να συμπληρωθεί η ζοφερή τραγικότητα της μπάλαντας που μας τραγουδά.

Όσο για τον Λόκγουντ, τον ενοικιαστή του Θράσκος Γκρέιντζ, αυτός είναι ο ξένος – που κάποτε ταυτίζεται με τον αναγνώστη του βιβλίου. Φεύγει από τα Ανεμοδαρμένα Ύψη, διότι δεν τα αντέχει. Επιστρέφει διότι κάπου εκεί, ανάμεσα στην ησυχία του Θράσκος Γκρέιντζ και στη θύελλα που σαρώνει τα Ανεμοδαρμένα Ύψη, είναι η δική του ψυχική διαμονή. Όπως είναι και των περισσότερων ανθρώπων.

Αλλά ούτε αυτός ούτε η Νέλι Ντιν, κι όπως αναφέραμε ούτε καν η Κάθι και ο Χίθκλιφ είναι οι πραγματικοί πρωταγωνιστές της ιστορίας. Διότι ο πρωταγωνιστής αυτής της ιστορίας, αυτής της μπαλάντας, είναι ο τόπος. Με άλλα λόγια, τα ίδια τα Ανεμοδαρμένα Ύψη: όνομα του πατρικού σπιτιού της Κάθριν Έρνσο –εκεί όπου έζησε το μεγαλύτερο μέρος των παιδικών της χρόνων μαζί με τον Χίθκλιφ–, αλλά και όνομα του λόφου πάνω στον οποίο ήταν χτισμένο.

Υπάρχουν μέρη στα οποία πηγαίνει κανείς μόνο στο όνειρό του. Για μερικούς ανθρώπους είναι ήρεμες παραλίες με γαλανά νερά ή η γαλήνη του φθινοπωρινού κάμπου. Γι' άλλους, πάλι, είναι απόκρημνες ακτές με θέα στο πέλαγος ή κατάφυτα ορεινά μονοπάτια.

Και για κάποιους είναι τα Ανεμοδαρμένα Ύψη. Όταν ονειρευτείς ένα τέτοιο μέρος, ξυπνάς με μια έντονη αίσθηση νοσταλγίας, έναν πόθο να τα ξαναβρείς, κι ας μην τα αντέχεις. Δεν πρόκειται, φυσικά, εν προκειμένω για μια συγκεκριμένη περιοχή του Γιορκσάιρ, δεν πρόκειται καν για εντοπισμένη στον χώρο και τον χρόνο περιοχή, αλλά για το ύψος καθαυτό, για την εκλεκτική συγγένεια προς το υψηλό των ανεμοδαρμένων ψυχών που κατοικούν αυτόν τον ουτοπικό τόπο.

Η νεότερη γενιά αντιθέτως, η δεύτερη Κάθριν και ο Έρτον

Έρνος, δεν συνδιαλέγεται με το υψηλό, αλλά ποθεί την ήρεμη ομορφιά και τα πιθασευμένα πάθη. Γι' αυτό και θα φύγει από τα Ανεμοδαρμένα Ύψη, αφήνοντάς τα στα φαντάσματα – με άλλα λόγια στην άγρια πλευρά της ύπαρξης, στο όνειρο και στο αδιανόητο. Κι έτσι, στο τέλος, η διασαλευμένη τάξη αποκαθίσταται: όχι η τάξη των Λίντον και του νόμου, αλλά εκείνη η άλλη τάξη που έρχεται κάποτε να ταραξεί τον βαθύ ύπνο του πολιτισμού μας, εισάγοντάς του τη δυσβάσταχτη υποψία πως ο παράδεισος ίσως και να είναι τόπος εξορίας.

Ουρανία Ν. Τουτουντζή

Κεφάλαιο 1

1801

Μόλις επέστρεψα από μια επίσκεψη στον σπιτονοικοκύρη μου – τον μοναχικό μου γείτονα που σίγουρα θα απασχολήσει αρκετά τις σκέψεις μου. Λοιπόν, αυτός ο τόπος είναι πραγματικά ιδανικός! Νομίζω πως σε ολόκληρη την Αγγλία, δεν θα μπορούσα να είχα πετύχει μια τοποθεσία τόσο απόλυτα απομονωμένη απ' το πολύβουο πλήθος και τις συννααστροφές. Ο τέλειος παράδεισος του μισάνθρωπου· και, μα την αλήθεια, ο κύριος Χίθκλιφ κι εγώ αποτελούμε το ιδανικό ζευγάρι για να μοιραστούμε μαζί την ερημιά. Εκπληκτικός τύπος! Ούτε που θα φαντάστηκε πόσο τον συμπάθησα μόλις αντίκρισα τα κατάμαυρα μάτια του να μισοκλείουν όλο καχυποψία κάτω απ' τα πυκνά του φρύδια, σαν με είδε να καταφτάνω, και τα δάχτυλά του να χώνονται αποφασιστικά ακόμη πιο βαθιά στο γιλέκο του τη στιγμή που συστηνόμουν.

«Θα είστε δίχως άλλο ο κύριος Χίθκλιφ!» είπα.

Αντί για άλλη απόκριση, απλώς ένευσε.

«Είμαι ο κύριος Λόκγουντ, ο καινούριος σας ενοικιαστής, κύριε. Παραχώρησα στον εαυτό μου την τιμή να σας επισκεφτώ το συντομότερο δυνατόν μετά την άφιξή μου για να σας εκφράσω

την ελπίδα μου πως η επιμονή μου να ενοικιάσω για ένα διάστημα το Θράσκος Γκρέιντζ δεν σας έβγαλε από τη βολή σας. Μόλις χτες έμαθα πως κάνατε κάποιες σκέψεις να...»

«Το Θράσκος Γκρέιντζ μου ανήκει, κύριε», με διέκοψε με έναν μορφασμό αντί για καλωσόρισμα. «Δεν θα επέτρεπα σε κανέναν να με βγάλει από τη βολή μου, εφόσον μπορούσα να τον εμποδίσω – περάστε!»

Αυτό το «περάστε» το πρόφερε μέσα από τα σφιγμένα του δόντια και το συναίσθημα που εξέφραζε ήταν μάλλον «πηγαίνετε στον διάβολο»· ακόμη και η μάντρα της αυλής πάνω στην οποία έγερνε έμοιαζε το ίδιο αφιλόξενη με τα λόγια του, καθώς η πόρτα της δεν έκανε την παραμικρή κίνηση να ανοίξει. Νομίζω, μάλιστα, πως ήταν αυτό ακριβώς που με προκάλεσε να αποδεχτώ την πρόσκληση· ένιωσα έντονο ενδιαφέρον για εκείνο τον άνθρωπο που έμοιαζε να είναι πιο βαθιά κλεισμένος στον εαυτό του ακόμη κι από εμένα τον ίδιο.

Βλέποντας το στήθος του αλόγου μου να σπρώχνει με αρκετή δύναμη την αυλόπορτα, καταδέχτηκε να απλώσει το χέρι για να την ξεμανταλώσει· άρχισε μετά να προχωρά μπροστά μου στο μονοπάτι που οδηγούσε ως το σπίτι και καθώς περνούσα μέσα στην αυλή φώναξε: «Τζόζεφ, πάρε το άλογο του κυρίου Λόγκουντ και μετά φέρε πάνω λίγο κρασί».

«Να υποθέσω, λοιπόν, πως στο πρόσωπο του Τζόζεφ εξαντλείται ολόκληρο το υπηρετικό προσωπικό», σκέφτηκα αμέσως ακούγοντας αυτή τη συνδυαστική προσταγή. «Διόλου παράξενο επομένως που η χλόη φυτρώνει ανάμεσα στις πλάκες και μόνο τα ζωντανά φροντίζουν για το κλάδεμα των θάμνων».

Ο Τζόζεφ ήταν ένας ηλικιωμένος ή, μάλλον, ένας γέρος άντρας· ίσως, μάλιστα, πολύ γέρος – αν και κρατιόταν ακόμη υγιής και νευρώδης.

«Ου Κύριους να μας βοηθήσ'!» μονολόγησε μέσα από τα δόντια του σ' έναν τόνο οργίλης απροθυμίας τη στιγμή που έπαιρνε

το άλογο μου, ενώ συγχρόνως μου έριχνε κατά πρόσωπο ένα βλέμμα τόσο στρυφνό, ώστε τον συμπόνεσα σκεπτόμενος πως σίγουρα τη χρειαζόταν τη βοήθεια του Θεού για να κατορθώσει να χωνέψει το δείπνο του, συνεπώς η διαχυτική επίκλησή του προς τα θεία δεν σχετιζόταν με την απρόσμενη έλευσή μου.

Το υλοστατικό του κυρίου Χίθκλιφ ονομάζεται Ανεμοδαρμένα Ύψη. Το επίθετο «ανεμοδαρμένα» περιγράφει χαρακτηριστικά τη manía του ανέμου στην οποία είναι εκτεθειμένο όταν η θύελλα λυσομανά. Σίγουρα εκεί πάνω θα έχουν σε όλη τη διάρκεια του χρόνου καθαρό, ζωογόνο αέρα· και μπορεί να μαντέψει κανείς την ένταση του βοριά όταν φυσά πάνω απ' το χείλος του γκρεμού από την υπερβολική κλίση που έχουν πάρει τα λιγοστά, καχεκτικά έλατα στην άκρη του σπιτιού, όπως και από τη σειρά των ισχνών αγκαθωτών θάμνων που απλώνουν όλοι προς την ίδια πλευρά τα κλαριά τους, σαν να εκλιπαρούν τον ήλιο για λίγη ελεημοσύνη. Για καλή τύχη, ο αρχιτέκτονας είχε φανεί προνοητικός ώστε να το χτίσει γερό· τα στενά του παράθυρα είναι στερεωμένα βαθιά στους τοίχους του και οι γωνίες υποστηρίζονται από πελώριους πέτρινους γωνιόλιθους, που προεξέχουν.

Προτού διαβώ το κατώφλι στάθηκα μια στιγμή να θαυμάσω το πλήθος από τις αλλόκοτες μορφές που είχαν αφειδώς σκαλίσει στην πρόσοψη, και κυρίως γύρω από την κεντρική πόρτα, πάνω από την οποία διέκρινα, ανάμεσα σε ατελείωτα σμήνη από ετοιμόρροπους πια γρύπες και ξεδιάντροπα αγοράκια, μια επιγραφή με τη χρονολογία «1500» και το όνομα «Έρτον Έρνσο». Υπό άλλες συνθήκες θα είχα κάνει κάποια σχόλια και θα είχα ζητήσει μια σύντομη αφήγηση της ιστορίας του σπιτιού από τον στρυφνό του ιδιοκτήτη· όμως ο τρόπος που στεκόταν εκείνος στο κατώφλι μαρτυρούσε πως περίμενε είτε να περάσω μέσα χωρίς άλλη καθυστέρηση είτε να αποχωρήσω το ίδιο ξαφνικά όπως είχα έρθει. Κι εγώ δεν είχα την παραμικρή επιθυμία να εξαντλήσω την υπομονή του προτού επιθεωρήσω το άδυτό του.

Ένα βήμα ήταν αρκετό για να βρεθούμε κατευθείαν μέσα στο οικογενειακό καθιστικό, δηλαδή στο κεντρικό δωμάτιο του σπιτιού, χωρίς να περάσουμε από κάποιο προθάλαμο ή διάδρομο. Σε αυτά τα μέρη συνηθίζουν να ονομάζουν αυτό το δωμάτιο «το σπίτι». Περιλαμβάνει κατά κανόνα την κουζίνα και το σαλόνι, νομίζω όμως ότι στα Ανεμοδαρμένα Ύψη η κουζίνα έχει περιοριστεί σε κάποιο ενδότερο μέρος του σπιτιού· έφτασε απλώς στ' αφτιά μου ένας απόμακρος ήχος από ομιλίες κι ο θόρυβος από κατσαρολικά κάπου στο βάθος, ενώ δεν παρατήρησα το παραμικρό ίχνος από ψήσιμο ή χύτρα γύρω απ' το τεράστιο τζάκι· ούτε στους τοίχους υπήρχε η λάμψη από χάλκινες κατσαρόλες ή τσίγκινα σουρωτήρια. Μόνο στη μία άκρη διακρινόταν η φωτεινή και γεμάτη ζεστασιά αντανάκλαση ολόκληρων σωρών από τεράστια σκεύη από κασσίτερο, με αργυρές κανάτες και κούπες διάσπαρτες ανάμεσά τους, που πυργώνονταν στοίβα στοίβα πάνω σε έναν πελώριο δρυϊνό μπουφέ, φτάνοντας ως την οροφή. Όσο για την ίδια την οροφή, ουδέποτε είχε διακοσμηθεί από κάτω με κάποια γυψοτεχνία και η πλήρης ανατομία της εκτίθετο ολόγυμνη στο εξεταστικό βλέμμα, με μοναδική εξαίρεση το σημείο όπου την έκρυβε μια ξύλινη ανοιχτή κατασκευή φορτωμένη με πίτες βρόμης και αρμαθιές από καπνιστά βοδινά, αρνίσια και χοιρινά μπούτια.

Πάνω από το παραγώνι κρέμονταν διάφορα δυσοίωνα παλιά όπλα κι ένα ζευγάρι πιστόλες· και, αντί για άλλο στολίδι, τρία μεταλλικά κουτιά βαμμένα φανταχτερά ήταν αραδιασμένα στο ράφι. Το δάπεδο ήταν από λεία λευκή πέτρα· οι καρέκλες με τις ψηλές ράχες, εντελώς πρωτόγονες κατασκευές, ήταν βαμμένες πράσινες, ενώ υπήρχαν και μία ή δύο ακόμη, κατάμαυρες, που παραμόνευαν στους ίσκιους. Σε μια αφιδωτή κόγχη κάτω από τον μπουφέ αναπαύονταν ένα καστανοκόκκινο θηλυκό λαγωνικό, περιτριγυρισμένο από ένα πλήθος κλαψιάρικων κουταβιών, ενώ στις υπόλοιπες εσοχές του σπιτιού ήταν χωμένα κι άλλα σκυλιά.

Ο χώρος και η επίπλωσή του δεν θα είχαν τίποτε το παράξενο αν ανήκαν σε κάποιο απλοϊκό γαιοκτήμονα του βορρά, με πεισματάρικη ιδιοσυγκρασία και γεροδεμένα μέλη ντυμένα ζεστά με άνετο κοντοβράκι και γκέτες. Έναν τέτοιο τύπο ανθρώπου, καθισμένο στην πολυθρόνα του με την κούπα του γεμάτη αφριστή μπύρα στο στρογγυλό τραπέζι μπροστά του, περιμένεις να συναντήσεις ολόγυρα σε ακτίνα πέντε ή έξι μιλίων ανάμεσα σε τούτους τους λόφους, αν πας την κατάλληλη ώρα αμέσως μετά το δείπνο. Στην περίπτωση όμως του κυρίου Χίθκλιφ, υπάρχει έντονη αντίθεση τόσο ανάμεσα σε αυτόν τον ίδιο και στο περιβάλλον όπου ζει, όσο κι ανάμεσα στο παρουσιαστικό του και στους τρόπους του. Στην όψη είναι ένας μελαψός τσιγγάνος, στην ένδυση και στους τρόπους ένας αριστοκράτης· θέλω να πω, όσο αριστοκράτης μπορεί να είναι ένας γαιοκτήμονας της επαρχίας – ίσως, μάλιστα, αρκετά ατημέλητος, αλλά χωρίς αυτό να δημιουργεί άσχημη εντύπωση, καθώς έχει στητό και ωραίο παρουσιαστικό, κι ας είναι τόσο κατηφής. Ενδεχομένως κάποιοι να υποψιάζονται στους τρόπους του ένα είδος αγενούς έπαρσης· όμως μια ευαίσθητη χορδή μέσα μου μου λέει πως κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει πραγματικά. Γνωρίζω ενστικτωδώς πως πίσω από τον κλειστό του χαρακτήρα υπάρχει μια απέχθεια προς τις επιδεικτικές εξωτερικεύσεις συναισθημάτων – προς τις εξεζητημένες εκδηλώσεις αμοιβαίας καλοσύνης. Ο ίδιος θα αγαπήσει και θα μισήσει εξίσου συγκαλυμμένα και θα το θεωρήσει αναίδεια αν του ανταποδώσουν τα συναισθήματά του αυτά. Αλλά όχι, προτρέχω, και μάλιστα υπερβολικά· του αποδίδω με τρόπο αυθαίρετο κάποια δικά μου χαρακτηριστικά. Στην πραγματικότητα, ο κύριος Χίθκλιφ μπορεί να έχει εντελώς διαφορετικούς λόγους από τους δικούς μου για να είναι επιφυλακτικός απέναντι σε οποιαδήποτε καινούρια γνωριμία. Άλλωστε, νομίζω πως η δική μου ιδιοσυγκρασία αποτελεί σχεδόν μοναδική περίπτωση: η αγαπητή μου μητέρα συνήθιζε να λέει πως ποτέ δεν θα κατόρθωνα να κάνω οικογένεια και μόλις

το περασμένο καλοκαίρι απέδειξα και μόνος μου πόσο ανάξιος ήμουν να φτιάξω ένα δικό μου σπιτικό.

Ενώ απολάμβανα έναν μήνα καλοκαιρίας σε κάποια ακτή, είχα την ανέλπιστη τύχη να γνωρίσω την πλέον γοητευτική ύπαρξη· κι όσο εκείνη δεν μου έδινε την παραμικρή σημασία, φάνταζε πραγματική θεά στα μάτια μου. Ουδέποτε της «εκμυστηρεύτηκα τον έρωτά μου» με λόγια· αν όμως υπάρχει μια γλώσσα των βλεμμάτων, τότε και ο πιο απόλυτα ηλίθιος θα μπορούσε να αντιληφθεί πως είχα χάσει τον νου μου για χάρη της· κι όταν επιτέλους εκείνη το κατάλαβε, μου το ανταπέδωσε με ένα της βλέμμα – με το πιο γλυκό βλέμμα που θα μπορούσε ποτέ κανείς να ονειρευτεί. Και ποια ήταν τότε η αντίδρασή μου; Την ομολογώ με μεγάλη ντροπή – κλείστηκα στον εαυτό μου, σαν σαλιγκάρι στο κέλυφός του· σε κάθε της βλέμμα δεν έκανα άλλο παρά να αποτραβιέμαι όλο και πιο παγερά, μέχρι που, στο τέλος, το ανυποψίαστο κορίτσι πίστεψε πως είχε κάνει εσφαλμένη εκτίμηση και γεμάτο αμηχανία για το υποτιθέμενο λάθος του έπεισε τη μητέρα του να φύγουν. Με την τόσο ιδιότροπη αυτή αλλαγή της στάσης μου, κέρδισα τη φήμη του εκουσίως άσπλαχνου· και πόσο λίγο την άξιζα μόνο εγώ ο ίδιος μπορούσα να ξέρω.

Κάθισα σε μια καρέκλα την άκρη του τζακιού, απέναντι από την καρέκλα προς την οποία κατευθυνόταν ο σπιτονοικοκύρης μου, και πήγα να διασκεδάσω την αμήχανη σιωπή επιχειρώντας να χαϊδέψω το θηλυκό λαγωνικό, που είχε για λίγο αφήσει τα κουτάβια του και ελισσόταν με αρπακτική διάθεση πίσω από τα πόδια μου, με το χείλι του ανασηκωμένο και τα λευκά του δόντια ήδη έτοιμα για επίθεση. Το χάδι μου προκάλεσε ένα μακρόσυρτο, βαθύ γρύλισμα.

«Καλά θα κάνετε να αφήσετε το σκυλί στην ησυχία του!» γρύλισε συγχρόνως και ο κύριος Χίθκλιφ, χτυπώντας δυνατά κάτω το πόδι του για να ελέγξει την κατάσταση. «Δεν είναι συνηθισμένο σε χάρδια και καλοπιάσματα – ούτε στο να το μεταχειρίζονται σαν

κατοικίδιο». Μετά, στρεφόμενος προς μια πλαϊνή πόρτα, φώναξε πάλι: «Τζόζεφ!»

Ο Τζόζεφ μουρμούρισε κάτι ακατάληπτο από τα βάθη του κελαριού, αλλά δεν φανέρωσε κανένα σημάδι πως σκόπευε να ανεβεί· έτσι κατέβηκε να τον βρει ο αφέντης του, αφήνοντάς με αντιμέτωπο με το επιθετικό θηλυκό λαγωνικό και ένα ζευγάρι αγριωπούς δασύτριχους ποιμενικούς, που διεκδικούσαν ζηλόφθονα από το πρώτο λεπτό τον έλεγχο των κινήσεών μου.

Καθώς δεν είχα την παραμικρή διάθεση να έρθω σε επαφή με τα σουβλερά τους δόντια, έμεινα ακίνητος· όμως έκανα την ατυχή υπόθεση πως δεν θα αντιλαμβάνονταν τις σιωπηρές προσβολές, κι έτσι πρόσφερα στον εαυτό μου την ευχαρίστηση να κάνω στο τρίο μορφασμούς κάθε λογής. Φαίνεται ότι κάποια από τις αλλεπάλληλες αλλαγές της φυσιογνωμίας μου εκνεύρισε τόσο πολύ το θηλυκό, που καταλήφθηκε ξαφνικά από μανία και πήδησε στα γόνατά μου. Το έσπρωξα κάτω και βιάστηκα να βάλω ανάμεσά μας το τραπέζι. Όμως αυτές μου οι κινήσεις ξεσήκωσαν ολόκληρη την αγέλη· μισή δωδεκάδα τετράποδων σατανάδων, κάθε μεγέθους και ηλικίας, ξεπρόβαλλαν από διάφορες κρυψώνες σπεύδοντας στο επίκεντρο της διένεξης. Ένωθα τις φτέρνες μου και τις πτυχές του πανωφοριού μου να γίνονται οι προσφιλέστεροι στόχοι των επιθέσεών τους· αποκρούοντας τότε όσο πιο αποτελεσματικά μπορούσα με την τοιμπίδα του τζακιού τους πιο μεγαλόσωμους αντιπάλους μου, αναγκάστηκα να ζητήσω φωναχτά τη βοήθεια κάποιου από τους ανθρώπους του σπιτιού, προκειμένου να αποκατασταθεί η τάξη.

Ο κύριος Χίθκλιφ και ο μοναδικός του υπηρέτης ανέβαιναν τα σκαλιά του κελαριού με εκνευριστική απάθεια· δεν νομίζω ότι οι κινήσεις τους ήταν έστω και στο ελάχιστο ταχύτερες απ' ό,τι συνήθως, παρότι στον χώρο γύρω από το τζάκι επικρατούσε πραγματικό πανδαιμόνιο από γαβγίσματα και φωνές. Για καλή μου τύχη, μια γυναίκα, της οποίας το βασίλειο ήταν προφανώς η κουζίνα,

αποδείχτηκε περισσότερο αποτελεσματική· ήταν μια γεροδεμένη κυρία, ξεμπράτσωτη και με ανασηκωμένη ποδιά, που όρμησε ανάμεσά μας με φλογισμένο πρόσωπο κραδαινοντας απειλητικά ένα τηγάνι. Χρησιμοποίησε το όπλο της σε συνδυασμό με το λέγειν της τόσο αποφασιστικά, ώστε ως διά μαγείας η θύελλα κόπασε κι εκείνη απέμεινε μοναδική νικήτρια στη μέση όλων αυτών, ανασαίνοντας βαθιά όπως η θάλασσα μετά την καταιγίδα. Τότε ήταν που έκανε την εμφάνισή του και ο αφέντης της.

«Τι συμβαίνει, που να πάρει ο διάβολος;» ρώτησε, κοιτώντας με μ' ένα βλέμμα που δικαίως δεν μπορούσα να ανεχτώ έπειτα από μια τόσο αφιλόξενη συμπεριφορά.

«Να πάρει ο διάβολος, αυτό ξαναπείτε το!» μουρμούρισα. «Η αγέλη από τους δαιμονισμένους χοίρους των Γραφών δεν θα μπορούσε να διακατέχεται από πνεύματα χειρότερα από αυτά που έχουν μπει στα ζωντανά σας, κύριε. Θα ήταν ακριβώς το ίδιο αν αφήνατε τους επισκέπτες σας μ' ένα τσουρμιο τιγράκια!»

«Δεν πειράζεις τίποτε εδώ μέσα, δεν μπλέκονται στα πόδια σου», παρατήρησε σπρώχνοντας στη θέση του το μετατοπισμένο τραπέζι και βάζοντας εμπρός μου την μποτίλια. «Τα σκυλιά κάνουν καλά που επαγρυπνούν. Θέλετε ένα ποτήρι κρασί;»

«Όχι, ευχαριστώ».

«Δεν σας δάγκωσαν, έτσι δεν είναι;»

«Αν το είχαν κάνει, θα είχα αφήσει κι εγώ το σημάδι μου στα λυσσασμένα». Η έκφραση του Χίθκλιφ μαλάκωσε, έφτασε, μάλιστα, στο σημείο να χαμογελάσει.

«Ελάτε, ελάτε τώρα», είπε, «είστε ακόμη ταραγμένος, κύριε Λόκγουντ. Ορίστε, δοκιμάστε λίγο κρασί. Οι επισκέπτες είναι τόσο σπάνιοι σε αυτό το σπίτι, που οφείλω να αναγνωρίσω πως τόσο τα σκυλιά μου όσο κι εγώ ο ίδιος δεν γνωρίζουμε καλά καλά πώς να τους υποδεχτούμε. Πίνω στην υγεία σας, κύριε!»

Υποκλίθηκα ανταποδίδοντας την πρόποση· είχα αρχίσει να αντιλαμβάνομαι πως θα ήταν ανόητο να παραμένω

κατσουφιασμένος εξαιτίας της κακής συμπεριφοράς μιας αγέλης από κοπρίτες. Άλλωστε, απεχθανόμουν την ιδέα να επιτρέψω σ' εκείνο τον άνθρωπο να διασκεδάσει κι άλλο εις βάρος μου, όπως όλα έδειχναν ότι σκόπευε να κάνει. Τότε κι εκείνος –κατά πάσα πιθανότητα συνειδητοποιώντας ότι δεν ήταν φρόνιμο να προσβάλει έναν καλό ενοικιαστή– χαλάρωσε λίγο, εγκατέλειψε τον λακωνικό και απότομο τρόπο ομιλίας του κι έφερε τη συζήτηση σε ένα θέμα που υπέθεσε ότι θα μ' ενδιέφερε, δίνοντας μου μια μικρή διάλεξη σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του μέρους που είχα επιλέξει για ησυχαστήριο. Από τα όσα συζητήσαμε, μου φάνηκε ιδιαίτερος ευφυής και, λίγο προτού πάρω πάλι τον δρόμο της επιστροφής, είχα αναθαρρήσει τόσο πολύ, ώστε πρότεινα να επαναλάβω την επίσκεψή μου αύριο. Ήταν ολοφάνερο πως εκείνος δεν επιθυμούσε την επανάληψη της εισβολής μου στο άδυτό του. Όμως εγώ θα πάω. Είναι απίστευτο πόσο κοινωνικός νιώθω συγκρινόμενος μαζί του.